

Jiří Glet

Turistický průvodce VI.

zajímavosti ze slovenských hradů a zámků

21 rodinných výletů
po západním Slovensku

 KNIHY.CZ

**Turistický průvodce VI.
zajímavosti ze slovenských hradů a zámků
Jiří Glet
září 2017 jako 58. publikace vydavatelství
Vydavatel: Pavel Kohout (www.kknihy.cz)**

ISBN:

epub: ISBN 978-80-7570-059-9

mobi: ISBN 978-80-7570-060-5

pdf: ISBN 978-80-7570-061-2

Úvod	4
Západní Slovensko	5
1. Z Bratislavského hradu na hrad Devín	6
2. Malokarpatskou vinařskou cestou na hrad Červený Kameň.....	8
3. Z Trnavy na zámek Dolná Krupá	13
4. Z kaštele v Malackách na zámek v Holíči a do Skalice	15
5. Z Piešťan na kaštel v Moravanoch nad Váhom	19
6. Z Vrbového na Čachtický hrad	23
7. Z Trenčianských Teplic na Trenčianský hrad a hrad Beckov	28
8. Z kaštele v Povážské Bystrici na Povážský hrad a do kaštele v Lednickém Rovněm	33
9. Z kaštele v Bytči na Súľovské skály ke dvěma hradům	35
10. Ze Žiliny na Budatínský zámek a na hrad Strečno a Starý hrad	38
11. Z Oravského hradu na Oravskou přehradu.....	42
12. Z Rajeckých Teplic do Rajce a Čičman	46
13. Z Martina na Blatnický hrad, kaštel v Mošovcích a do Turčianských Teplic.....	49
14. Zámek Bojnice.....	52
15. Z Nitrianského hradu na zámek v Topolčiankách.....	55
16. Komárno bylo renesanční a barokní pevností	61
17. Z Dunajské Stredy do Velkého Mederu	63
18. Z kaštele v Šaře do dvou kaštelů v Galantě.....	66
19. Z kaštele v Bernolákově na kaštel ve Velkém Bieli a na Senec	69
20. Z Topolčan na Topolčianský hrad a Oponický hrad	71
21. Ze Šuran do Podhájské.....	75
Další knihy ze série	77
Tiráž	78

ÚVOD

V prvních pěti dílech našich turistických průvodců jste navštívili více než dvě stě hradů, zámků, zámeků a tvrzí a stovky dalších turisticky atraktivních cílů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. V dalších třech dílech turistického průvodce se vydáte na Slovensko.

Slovensko je mnoha našimi turisty považováno zejména za zemi krásných hor, lázní, termálních pramenů a termálních koupališť. Je to však taky země s mnoha kulturními a historickými památkami, starobylými městy a půvabnou lidovou architekturou. Je zde taky více než stovka hradů a zámků a více než čtyři sta kaštelů. Právě tyto slovenské hrady, zámky a kaštely budou základem našich rodinných výletů na Slovensku.

Poněvadž se s pojmem kaštel, slovensky kaštieľ, ještě mnohokrát v této knize setkáte, považuji za nezbytné vysvětlit obsah tohoto slova. Kaštel je zvláštní název pro venkovské sídlo šlechty, popřípadě boháčů na Slovensku od 16. do 20. století. Menší slovenské renesanční kaštely bychom mohli srovnat s českými zemanskými tvrzemi. Tyto kaštely však byly opevněny proti tureckým vpádům a rovněž po svém italském vzoru mívaly dvě, častěji však čtyři hranolové nebo válcové nárožní věže se střílnami. Teprve mnohem později v baroku, kdy kaštel ztratil obranný charakter, vystřídala uzavřenou čtyřkřídlou italskou dispozici francouzská tříkřídlá otevřená dispozice s čestným dvorem. Novodobější kaštely tedy můžeme velmi zjednodušeně přirovnat k menším zámkům a zámekům.

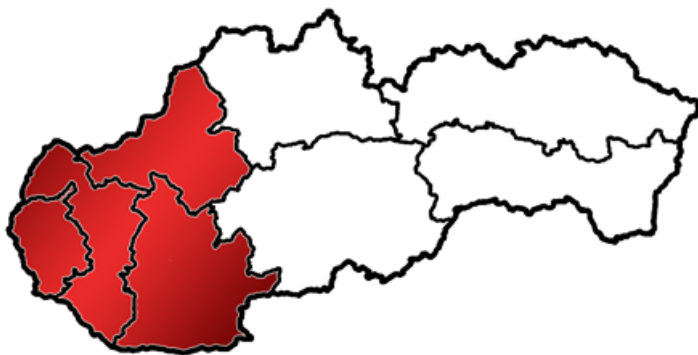
V šestém dílu turistického průvodce se vydáte na 21 rodinných výletů po západním Slovensku. Kromě západoslovenských hradů, zámků a kaštelů, o kterých se dozvíte mnoho zajímavostí, navštívíte taky historická města, lázně, skanzeny a další turistické cíle a atraktivy, expozice určené dětem a krásnou přírodu slovenských hor a nížin.

Můžete navštívit Bratislavský hrad, hrad Devín, Červený Kameň, Čachtický hrad, Trenčianský hrad, hrad Beckov, Strečno, Starý hrad, Oravský hrad, Topolčianský hrad a řadu dalších hradů. Je zajímavé, že oproti Česku na Slovensku stojí jen velmi málo rozhleden. Na druhé straně však zde stojí mnoho středověkých hradů na kopcích, odkud se otevírá pohled daleko do kraje. Budu zde tedy rovněž popisovat, kam až lze od těchto hradů dohlédnout. Můžete se taky vydat na zámky v Dolní Krupé, Budatínský zámek a zámek v Bojnicih a Topolčiankách. Slovensko je rovněž krajem krásných kaštelů a mnoho z nich dle tohoto průvodce můžete taky navštívit. Tak zde alespoň uvedu kaštel Budmerice, kaštel v Malackách, Bytči, Moravanoch nad Váhom a Lednickém Rovném.

Poněvadž se jedná o rodinné výlety, myslel jsem samozřejmě rovněž na děti. Můžete se plavit výletní lodí po Oravské přehradě ke Slanickému ostrovu nebo se taky můžete plavit výletní lodí po vodní nádrži Slňava u Piešťan. Rodiny s dětmi jistě přivítají plavbu na pltích, což jsou zvláštní vory, po řece Oravě u Oravského hradu a obce Podbielu, nebo plavbu na pltích po řece Váhu u hradů Strečno a Starého hradu. Velkou atrakcí pro děti je jízda Kysuckou lesní železnicí Vychylovka, Oravskou lesní železnicí v Oravské Lesné, nebo polní železnici v Nitre. Dále můžete například navštívit středověkou vesnici Paseku pod hradem Strečno, ZOO v Bojnici a Muzeum pravěku Slovenska v Prepoštské jeskyni v Bojnici. Zajímavé expozice pro děti najdete na hradě Červený Kameň, na Trenčianském hradě a Oravském hradě a na Budatínském zámku, zámku v Topolčiankách a na zámku v Bojnici.

Na Slovensku je mnoho termálních pramenů, termálních koupališť a aqvaparků s termální vodou a některé z nich můžete dle tohoto průvodce taky navštívit. Na Slovensku je rovněž nádherná příroda a můžete zde například obdivovat krásy Pováží, Záhoří, Malých Karpat, Javorníků, Oravských Beskyd, Malé Fatry, Strážovských vrchů, Žitného ostrova a Podunajské nížiny.

ZÁPADNÍ SLOVENSKO

1. Z Bratislavského hradu na hrad Devín

Bratislavský hrad, stojící na skále nad řekou Dunajem, patří mezi národní symboly Slovenska. Hrad, který je poprvé zmiňován v roce 907, byl ve 12. a 13. století románsky přestavěn a jeho korunní věž je připomínána již v roce 1245. Pod hradem se v roce 1189 shromažďovali účastníci třetí křižácké výpravy do Svaté země. V roce 1207 se na hradě narodila sv. Alžběta Uherská nazývaná taky Durynská, dcera uherského krále Ondřeje II., která založila ženský řád Alžbětinek.

Další významná přestavba hradu proběhla v první polovině 15. století, kdy si zde jednu ze svých rezidencí nechal vystavět císař Zikmund Lucemburský. Právě tehdy byl ke korunní věži přistavěn nový čtyřkřídlý, dvoupatrový palác, který se dodnes zachoval. V této době bylo taky vybudováno předhradí opevněné baštami a Zikmundova brána.

Hrad svoji nezaměnitelnou podobu získal přestavbou v první polovině 17. století, kdy těžkou hmotu korunní věže vyvážili nadstavbou věžiček na ostatních třech nárožích hradního paláce. V korunní věži hradu byly od poloviny 16. století s několika přestávkami uloženy uherské korunovační klenoty a to až do roku 1784, kdy je nechal císař Josef II. převést do císařské klenotnice ve Vídni. V roce 1811 hrad vyhořel a zůstal dlouho zříceninou, až byl teprve v letech 1958 – 1968 nákladně zrekonstruován.

Prostory hradu jsou dnes využívány pro prezentaci Slovenské republiky. Na hradě má však sídlo taky Slovenské národní muzeum – historické muzeum se zajímavou expozicí věnovanou dějinám Slovenska od pravěku po Velkou Moravu. Jsou zde například umístěny různé šperky, ozdoby a užitkové předměty z období Velkomoravské říše. Je zde rovněž vystavena kopie slavné, dvacet dva tisíc let staré Venuše z Moravan nad Váhom, vyřezané z mamutího klu, která je nejstarším výtvarným dílem na území Slovenska.

Hrad Devín

Na hrad Devín si můžete udělat pěkný výlet z bratislavské městské části Devínské Nové Vsi. Na hrad je to asi 5 km. Po zeleně značené turistické cestě vystoupíte pod vrchol malokarpatské Devínské Kobylы 514 m. n. m. Na jaře na zdejších loukách kvetou krásné, žluté hlaváčky jarní. Nejdříve přijdete k písčově Sandberk, která se proslavila archeologickými nálezy z pravěku a nálezy třetihorních zkamenělin. Pak již dojdete pod zalesněný vrchol Devínské Kobylы a po červené značce dojdete na kraj lesa. Je zde pěkný výhled na hrad Devín a okolí rakouského městečka Hainburg an der Donau. Následně sestoupíte k hradu Devínu.

Devínský hrad na vápencové skále již hezkých pár století střeží soutok řeky Dunaje s řekou Moravou. Areál hradu byl osídlený již v době předhistorické a později se stal významným keltským střediskem. Ve 2. století n. l. Kelty vystřídali Římané. Devín se stal součástí důmyslného římského pevnostního systému „Limes Romanus,“ který zde střežil severní hranici Římské říše. Na Devíne byla vybudována římská vojenská stanice jako opevněné předmostí římského tábora Carnuntum na protějším břehu řeky Dunaje.

V 7. století bylo v těchto prostorách založeno slovanské hradiště a po vzniku Velkomoravské říše zde nechal velkomoravský kníže Rastislav v roce 864 vybudovat strategickou pevnost Dowina. Ve 13. století byl postaven horní hrad, který byl počátkem 15. století šlechtickým rodem Garayů rozšířen o nový palác a dále zde byly postaveny dvě věže a brány s dvěma půlkruhovými baštami. Později byl hrad ještě renesančně stavebně upraven, ale za napoleonských válek v roce 1809 vyhořel. Hrad pak už nebyl opraven a stal se zříceninou.

V první polovině 19. století se Devín stal cílem vlasteneckých výletů štúrovské mládeže a Ľudovít Štúr tento hrad označil za symbol bojů slovenského národního obrození. Na hradě je instalována muzejní expozice a jsou zde taky zakonzervovány základy obytných a církevních staveb z období Římské říše, Velkomoravské říše a středověku.

2. Malokarpatskou vinařskou cestou na hrad Červený Kameň

V oblasti Malých Karpat se již několik staletí pěstuje vinná réva. Zdejší půvabná městečka a obce spojuje Malokarpatská vinařská cesta. Já se zde zmíním o třech městečkách na této cestě. Proč jsem si vybral právě Svatý Jur, Pezinok a Modrou? No právě proto, že staré slovenské přísloví nás poučuje, že bratislavské vinohrady jsou sice největší, ale svatojurské nejlepší, pezinecké nejkrásnější a modranské nejúrodnější.

Svatý Jur

Svatý Jur je pěkné vinařské městečko v Malých Karpatech, přibližně 14 km severně od Bratislavy. Z městských památek vyniká gotický kostel sv. Jiří se vzácným renesančním oltářem tohoto světce z bílého pískovce. Při kostele stojí zajímavá dřevěná zvonice. Kostel Nejsvětější Trojice je barokní stavbou s barokním zařízením. Na zdejším náměstí vás dozajista upoutá morový sloup se sousoším Nejsvětější Trojice. V městečku se můžete toulat uličkami lemovanými typickými vinařskými domky a při troše pozornosti objevíte i zbytky městských hradeb.

Svatý Jur je doslova obklopen vinohrady. V členitém terénu Malých Karpat jsou zdejší vinohrady vysázeny na terasách, což městečku dodává zvláštní ráz a neopakovatelný půvab a víno je zde vsutku výtečné.

Literární a vlastivědné muzeum ve Svatém Jure

Literární a vlastivědné muzeum ve Svatém Jure má sídlo v Prostřední ulici. Vlastivědná expozice o dějinách Svatého Jura dokumentuje vývoj osídlení města od neolitu po současnost. Literární expozice se nachází v Letohradské ulici v domě, který stojí poblíž domu, ve kterém působil Petr Jilemnický. Tato expozice je součástí Malokarpatského muzea v Pezinku. Návštěvníci se zde seznámí s životem a dílem tohoto významného slovenského spisovatele.

Hrad Biely Kameň

Zřícenina hradu Biely Kameň stojí na skalnatém návrší 290 m. n. m., v místní části města zvané Neštich. K hradu se dostanete z městečka po žlutě značené turistické cestě. Gotický hrad ze 13. století plnil svou funkci až do roku 1663, kdy byl vyplněn Turky a pak již nebyl obnoven. Podle pověsti se hrad dlouho nedařilo postavit, až tajemný poutník zarazil do země hůl, která do rána krásně rozkvetla, a zanedlouho byl taky hrad postaven. Pokud strom rostl, na hradě se všem dobře dařilo. Pak však panstvo zpsychlo, strom uschnul a Biely Kameň se stal zříceninou.

Národní přírodní rezervace Šúr

Na jihovýchodním okraji města se rozkládá Národní přírodní rezervace Šúr. Je to světová přírodní rarita, velkoplošný mokřadní olšový les s mýtinami. Tento olšový les se dříve táhl od Rače až k Modré.

Pezinok

Ve vinařském městě Pezinku stojí na Radničním náměstí barokní mariánský sloup a toto náměstí a přilehlé ulice jsou lemovány pozoruhodnými renesančními a barokními domy. Několik kostelů a kapucínský klášter připomínají dřívější význam a bohatství tohoto královského města. V evangelickém kostele se nacházejí oltářní obrazy Oplakávání Krista a Poslední večeře Páně od zdejšího rodáka Jana Kupeckého, předního evropského barokního malíře. Jeho rodný dům stojí v Kupeckého ulici.

Zámek v Pezinku

Původní gotický vodní hrad byl přestavěn na renesanční zámek, který byl v 19. století ještě stavebně upraven v romantickém duchu a novorenesančním stylu. Zámek si přes všechny přestavby zachoval do jisté míry středověkou podobu vodního hradu, na Slovensku již zcela ojedinělou. Zámek slouží potřebám města. Zdejší zámek je obklopen pěkným anglickým parkem s cennými dřevinami, který je veřejnosti přístupný. Ve městě se zachovaly rovněž zbytky městských hradeb.

Městské muzeum v Pezinku

Městské muzeum v Pezinku má sídlo v renesanční budově Staré radnice ve Štefánikově ulici. Jsou zde umístěny archeologické expozice a výtvarná díla místních umělců.

Malokarpatské muzeum v Pezinku

Malokarpatské muzeum v Pezinku má sídlo rovněž v historickém domě ve Štefánikově ulici. Jsou zde umístěny zajímavé expozice o vinařství a vinohradnictví. Pro Malokarpatskou vinařskou oblast jsou typické zejména tato vína: z bílých vín je to Ryzlink vlašský, Veltlínské zelené a Rulandské bílé, z červených vín pak Svatovavřínecké a Frankovka modrá. Ve městě je více než padesát míst, kde je možno ochutnat lahodné malokarpatské víno.

Modra

Modra je jedním z nejkrásnějších měst na Slovensku. Dominantní stavbou je renesanční kostel sv. Štěpána Krále a ve městě se částečně zachovalo taky opevnění, zbytky hradeb, kruhová bašta a Horní brána.

Muzeum Ľudovíta Štúra

Nejstarším modranským kostelem je gotický kostel sv. Jana Křtitele. Kostel stojí u hřbitova, který je místem posledního odpočinku Ľudovíta Štúra. Na hlavním náměstí stojí velmi působivý pomník Ľudovíta Štúra a ve Štúrově ulici má sídlo Muzeum Ľudovíta Štúra, které je součástí Slovenského národního muzea. V muzeu se seznámíte s životem a dílem tohoto významného slovenského národního buditele a kodifikátora spisovné slovenštiny. Toto muzeum má rovněž dvě vysunuté expozice. Ve starém vinařském domě, v malebném zákoutí blízko městských hradeb, se nachází Muzeum slovenské keramické plastiky. V rotundové baště městského opevnění má zase své sídlo Galerie Ignáce Bizmayera, která představuje reprezentační výběr z díla tohoto mistra figurální keramické tvorby.

Modra je kromě lahodného vína známá taky modranskou majolikou s osobitou malířskou výzdobou a ornamentikou. Tato modranská keramika je oblíbená po celé Evropě.

Hrad Červený Kameň

Hrad Červený Kameň patří k nejznámějším a nejnavštěvovanějším hradům na Slovensku. Tento hrad stojí na kopci 339 m. n. m. v Malých Karpatech, nedaleko obce Častá nad osadou Píla. Z osady Píla se k hradu dostanete po žlutě značené turistické cestě. Hrad dostal svůj název podle skály načervenalé barvy, na které stojí.

Byl to původně královský hrad z poloviny 13. století, který střežil západní hranici uherského království. Na počátku 16. století se hrad dostal do rukou bohatých augsburských podnikatelů a finančníků Fuggerů. Přestavěli ho na mohutnou renesanční pevnost obklopenou příkopem a vybudovali rozsáhlé sklepy pro zásoby vína a drahých kovů z okolních dolů. V roce 1588 se hrad dostal do vlastnictví mocného šlechtického rodu Pálffyových, kteří ho drželi po dobu více než tři sta let až do roku 1948. Po požáru v roce 1646 dostaly hradní prostory přepychovou barokní úpravu. Pro hrad jsou charakteristické čtyři nárožní bašty.

Na nádvoří hradu stojí kašna se sochou jelena, erbovním zvířetem šlechtického rodu Pálffyových a jeho vyobrazení najdete v různých podobách na mnoha památkách, které vlastnili tito šlechtici. Jak se však dostal jelen do erbu tohoto šlechtického rodu? Podle dávné pověsti se Pálffyovi jednou v noci vraceli kočárem domů a zastihla je prudká bouře. Blesky, hromy a liják způsobily, že se koně splášili a s kočárem se řtili lesem cestou necestou. Náhle ze tmy vyskočil jelen a narazil do kočáru tak prudce, že mu polámal kolo a tím kočár zastavil. Ráno Pálffyovi zjistili, že polámaný kočár stojí jen